

حرکت کیه جود حق است احتمی است  
آن که کیه جود باطل، اوستی است

# سیستم های فازی

9

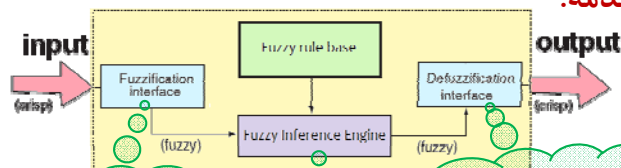
Presented By: A. Maleki  
Spring 2011

دستور کار این جلسه:

## سیستم های فازی و نقش نگاشت غیر خطی

- مقدمه
- سیستم های فازی با نافازی ساز متوسط مراکز
- سیستم های فازی با نافازی ساز ماکزیمم
- سیستم های فازی به عنوان تقریب گر عمومی
- قضیه ی تقریب عمومی

مقدمه:



فازی ساز Singleton  
فازی ساز گوسی  
فازی ساز مثلثی

نافازی ساز مرکز ثقل  
نافازی ساز متوسط مراکز  
نافازی ساز ماکزیمم

موتور استنتاج ضرب  
موتور استنتاج مینیمم  
موتور استنتاج Lukasiewicz  
موتور استنتاج Zadeh  
موتور استنتاج Dienes-Rescher

بنابراین، ترکیب های  
مختلف سیستم فازی:  
۲×۵×۲

مقدمه:

«نافازی ساز مرکز ثقل» از نظر محاسباتی بسیار پرهزینه است در حالی که «نافازی ساز متوسط مراکز» تقریب خوبی از آن است و هزینه ی محاسباتی بسیار کمتری دارد. از این رو، سیستم های فازی را به دو دسته تقسیم می کنیم:

- ۱- سیستم های فازی با نافازی ساز متوسط مراکز
- ۲- سیستم های فازی با نافازی ساز ماکزیمم



## سیستم‌های فازی با نافازی‌ساز متوسط مراکز:

- سیستم فازی با موتور استنتاج ضرب، فازی‌ساز singleton و نافازی‌ساز متوسط مراکز
- سیستم فازی با موتور استنتاج مینیمم، فازی‌ساز singleton و نافازی‌ساز متوسط مراکز
- سیستم فازی با موتور استنتاج ضرب، فازی‌ساز گوسی با ضرب جبری برای t-norm و نافازی‌ساز متوسط مراکز
- سیستم فازی با موتور استنتاج مینیمم، فازی‌ساز گوسی با مینیمم برای t-norm و نافازی‌ساز متوسط مراکز
- سیستم فازی با موتور استنتاج Lukasiewicz یا موتور استنتاج Dienes-Rescher ، یکی از فازی‌سازهای singleton، گوسی یا مثلثی و نافازی‌ساز متوسط مراکز



## سیستم فازی با موتور استنتاج ضرب، فازی‌ساز singleton و نافازی‌ساز متوسط مراکز:

سیستم فازی با پایگاه قواعدی به صورت زیر را در نظر بگیرید:

$Ru^{(l)}$ : IF  $x_1$  is  $A_1^l$  and ... and  $x_n$  is  $A_n^l$ , THEN  $y$  is  $B^l$ ,  $l = 1, \dots, M$

اگر مجموعه‌ی فازی  $B^l$ ، نرمال با مرکز  $\bar{y}^l$  باشد، برای موتور استنتاج ضرب، فازی‌ساز singleton و نافازی‌ساز متوسط مراکز، سیستم فازی به صورت زیر خواهد بود:

$$f(x) = \frac{\sum_{l=1}^M \bar{y}^l \left( \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \right)}{\sum_{l=1}^M \left( \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \right)}, \quad x \in U \subset R^n, \quad f(x) \in V \subset R$$

$$y^* = \frac{\sum_{l=1}^M \bar{y}^l w_l}{\sum_{l=1}^M w_l} \quad \text{یادآوری: نافازی‌ساز متوسط مراکز:}$$

$$\mu_{B^l}(y) = \max_{i=1:M} \left[ \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i^*) \mu_{B^l}(y) \right] \quad \text{موتور استنتاج ضرب با فازی‌ساز singleton:}$$



## سیستم فازی با موتور استنتاج ضرب، فازی‌ساز singleton و نافازی‌ساز متوسط مراکز:

سیستم فازی با پایگاه قواعدی به صورت زیر را در نظر بگیرید:

$Ru^{(l)}$ : IF  $x_1$  is  $A_1^l$  and ... and  $x_n$  is  $A_n^l$ , THEN  $y$  is  $B^l$ ,  $l = 1, \dots, M$

اگر مجموعه‌ی فازی  $B^l$ ، نرمال با مرکز  $\bar{y}^l$  باشد، برای موتور استنتاج ضرب، فازی‌ساز

singleton و نافازی‌ساز متوسط مراکز، سیستم فازی به صورت زیر خواهد بود:

$$f(x) = \frac{\sum_{l=1}^M \bar{y}^l \left( \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \right)}{\sum_{l=1}^M \left( \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \right)}, \quad x \in U \subset R^n, \quad f(x) \in V \subset R$$

این رابطه نشانگر آن است که خروجی سیستم فازی، یک میانگین وزن‌دار مراکز مجموعه‌های فازی تالی قواعد فازی می‌باشد که مقدار وزن‌ها نیز بر حسب مقدار عضویت مجموعه‌های فازی مقدم قواعد در نقطه‌ی ورودی است.



## سیستم فازی با موتور استنتاج ضرب، فازی‌ساز singleton و نافازی‌ساز متوسط مراکز:

سیستم فازی با پایگاه قواعدی به صورت زیر را در نظر بگیرید:

$Ru^{(l)}$ : IF  $x_1$  is  $A_1^l$  and ... and  $x_n$  is  $A_n^l$ , THEN  $y$  is  $B^l$ ,  $l = 1, \dots, M$

اگر مجموعه‌ی فازی  $B^l$ ، نرمال با مرکز  $\bar{y}^l$  باشد، برای موتور استنتاج ضرب، فازی‌ساز

singleton و نافازی‌ساز متوسط مراکز، سیستم فازی به صورت زیر خواهد بود:

$$f(x) = \frac{\sum_{l=1}^M \bar{y}^l \left( \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \right)}{\sum_{l=1}^M \left( \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \right)}, \quad x \in U \subset R^n, \quad f(x) \in V \subset R$$

از ارتباط بین  $x \in U \subset R^n$  و  $f(x) \in V \subset R$  می‌توان تعبیر یک نگاشت غیرخطی را برای سیستم‌های فازی مطرح نمود.



### نقش دوگانه‌ی سیستم‌های فازی:

- از یک سو، سیستم‌های مبتنی بر قاعده هستند که از مجموعه‌ای از قواعد زبانی تشکیل شده‌اند.
- از سوی دیگر، نشانگر یک نگاهت غیرخطی هستند که می‌توان با فرمولی دقیق و فشرده آن را بازنمایی نمود.



یک ویژگی ارزشمند نظریه‌ی سیستم‌های فازی آن است که یک روند سیستماتیک برای تبدیل مجموعه‌ای از قواعد زبانی به نگاهت غیرخطی فراهم می‌سازد. به واسطه‌ی سادگی پیاده‌سازی این نگاهت غیرخطی، فازی جایگاه ویژه‌ای در حوزه‌های مختلف مهندسی یافته است.

### سیستم فازی با موتور استنتاج ضرب، فازی‌ساز singleton و نافازی ساز متوسط مراکز و توابع عضویت گوسی:

سیستم فازی با پایگاه قواعدی به صورت زیر را در نظر بگیرید:

$Ru^{(l)}$ : IF  $x_1$  is  $A_1^l$  and ... and  $x_n$  is  $A_n^l$ , THEN  $y$  is  $B^l$ ,  $l = 1, \dots, M$

اگر مجموعه‌ی فازی  $B^l$ ، نرمال با مرکز  $\bar{y}^l$  باشد، برای موتور استنتاج ضرب، فازی‌ساز

singleton، نافازی‌ساز متوسط مراکز و توابع عضویت گوسی

$$\mu_{A_i^l}(x_i) = a_i^l \exp \left[ - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{\sigma_i^l} \right)^2 \right], a_i^l \in [0, 1], \sigma_i^l \in (0, \infty), \bar{x}_i^l \in \mathbb{R}$$

$$\mu_{B^l}(y) = \exp \left[ - (y - \bar{y}^l)^2 \right], \bar{y}^l \in \mathbb{R}$$

سیستم فازی به صورت زیر خواهد بود:

$$f(x) = \frac{\sum_{l=1}^M \bar{y}^l \left( \prod_{i=1}^n a_i^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{\sigma_i^l} \right)^2 \right) \right)}{\sum_{l=1}^M \left( \prod_{i=1}^n a_i^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{\sigma_i^l} \right)^2 \right) \right)}$$

### سیستم فازی با موتور استنتاج مینیمم، فازی‌ساز singleton و نافازی ساز متوسط مراکز:

سیستم فازی با پایگاه قواعدی به صورت زیر را در نظر بگیرید:

$Ru^{(l)}$ : IF  $x_1$  is  $A_1^l$  and ... and  $x_n$  is  $A_n^l$ , THEN  $y$  is  $B^l$ ,  $l = 1, \dots, M$

اگر مجموعه‌ی فازی  $B^l$ ، نرمال با مرکز  $\bar{y}^l$  باشد، برای موتور استنتاج مینیمم، فازی‌ساز

singleton و نافازی‌ساز متوسط مراکز، سیستم فازی به صورت زیر خواهد بود:

$$f(x) = \frac{\sum_{l=1}^M \bar{y}^l \left( \min_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \right)}{\sum_{l=1}^M \left( \min_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \right)}, x \in U \subset \mathbb{R}^n, f(x) \in V \subset \mathbb{R}$$

$$y^* = \frac{\sum_{l=1}^M \bar{y}^l w_l}{\sum_{l=1}^M w_l}$$

یادآوری: نافازی‌ساز متوسط مراکز:

موتور استنتاج مینیمم با فازی‌ساز singleton:

$$\mu_{B^l}(y) = \max_{l=1}^M \left[ \min \left( \mu_{A_1^l}(x_1^*), \dots, \mu_{A_n^l}(x_n^*), \mu_{B^l}(y) \right) \right]$$

### سیستم فازی با موتور استنتاج ضرب، فازی‌ساز گوسی با ضرب جبری برای t-norm و نافازی‌ساز متوسط مراکز:

سیستم فازی با پایگاه قواعدی به صورت زیر را در نظر بگیرید:

$Ru^{(l)}$ : IF  $x_1$  is  $A_1^l$  and ... and  $x_n$  is  $A_n^l$ , THEN  $y$  is  $B^l$ ,  $l = 1, \dots, M$

برای موتور استنتاج ضرب، فازی‌ساز گوسی با ضرب جبری برای t-norm و نافازی‌ساز

متوسط مراکز و توابع عضویت گوسی

$$\mu_{A_i^l}(x_i) = a_i^l \exp \left[ - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{\sigma_i^l} \right)^2 \right], a_i^l \in [0, 1], \sigma_i^l \in (0, \infty), \bar{x}_i^l \in \mathbb{R}$$

$$\mu_{B^l}(y) = \exp \left[ - (y - \bar{y}^l)^2 \right], \bar{y}^l \in \mathbb{R}$$

سیستم فازی به صورت زیر خواهد بود:

$$f(x) = \frac{\sum_{l=1}^M \bar{y}^l \left( \prod_{i=1}^n \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{a_i^2 + (\sigma_i^l)^2} \right)^2 \right) \right)}{\sum_{l=1}^M \left( \prod_{i=1}^n \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{a_i^2 + (\sigma_i^l)^2} \right)^2 \right) \right)}$$

یادآوری: موتور استنتاج ضرب با فازی ساز گوسی و ضرب جبری برای t-norm

$$\mu_{B'}(y) = \max_{l=1:M} \left[ \prod_{i=1}^n e^{-\frac{(x_{lp}-\bar{x}_i)^2}{\sigma_i^2}} e^{-\frac{(x_{lp}-x_i)^2}{a_i^2}} \mu_{B^l}(y) \right], \quad x_{lp} = \frac{a_i^2 \bar{x}_i + (\sigma_i^2) x_i}{a_i^2 + (\sigma_i^2)}$$

$$\dots = - \left( \frac{a_i^2 \bar{x}_i + (\sigma_i^2) x_i}{a_i^2 + (\sigma_i^2)} - \bar{x}_i \right)^2 - \left( \frac{a_i^2 \bar{x}_i + (\sigma_i^2) x_i}{a_i^2 + (\sigma_i^2)} - x_i \right)^2$$

$$= - \left( \frac{a_i^2 \bar{x}_i + (\sigma_i^2) x_i - a_i^2 \bar{x}_i - (\sigma_i^2) \bar{x}_i}{\sigma_i^2 (a_i^2 + (\sigma_i^2))} \right)^2 - \left( \frac{a_i^2 \bar{x}_i + (\sigma_i^2) x_i - a_i^2 x_i - (\sigma_i^2) x_i}{a_i (a_i^2 + (\sigma_i^2))} \right)^2$$

$$= - \frac{\sigma_i^2 (x_i - \bar{x}_i)^2}{(a_i^2 + (\sigma_i^2)^2)} - \frac{a_i (\bar{x}_i - x_i)^2}{(a_i^2 + (\sigma_i^2)^2)} = - \frac{(x_i - \bar{x}_i)^2 (a_i^2 + (\sigma_i^2)^2)}{(a_i^2 + (\sigma_i^2)^2)^2} = - \frac{(x_i - \bar{x}_i)^2}{a_i^2 + (\sigma_i^2)^2}$$

$$f(x) = \frac{\sum_{l=1}^M \bar{y}^l \left( \prod_{i=1}^n \exp \left( - \frac{(x_i - \bar{x}_i)^2}{a_i^2 + (\sigma_i^2)^2} \right) \right)}{\sum_{l=1}^M \left( \prod_{i=1}^n \exp \left( - \frac{(x_i - \bar{x}_i)^2}{a_i^2 + (\sigma_i^2)^2} \right) \right)}$$

سیستم فازی با موتور استنتاج مینیمم، فازی ساز گوسی با مینیمم برای t-norm و نافازی ساز متوسط مراکز:

سیستم فازی با پایگاه قواعدی به صورت زیر را در نظر بگیرید:

$Ru^{(l)}$ : IF  $x_1$  is  $A_1^l$  and ... and  $x_n$  is  $A_n^l$ , THEN  $y$  is  $B^l$ ,  $l = 1, \dots, M$

برای موتور استنتاج مینیمم، فازی ساز گوسی با مینیمم برای t-norm و نافازی ساز متوسط مراکز و توابع عضویت گوسی

$$\mu_{A_i^l}(x_i) = a_i^l \exp \left[ - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{\sigma_i^l} \right)^2 \right], \quad a_i^l \in [0, 1], \quad \sigma_i^l \in (0, \infty), \quad \bar{x}_i^l \in R$$

$$\mu_{B^l}(y) = \exp \left[ - (y - \bar{y}^l)^2 \right], \quad \bar{y}^l \in R$$

سیستم فازی به صورت زیر خواهد بود:

$$f(x) = \frac{\sum_{l=1}^M \bar{y}^l \left( \min_{i=1}^n \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{a_i + \sigma_i^l} \right)^2 \right) \right)}{\sum_{l=1}^M \left( \min_{i=1}^n \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{a_i + \sigma_i^l} \right)^2 \right) \right)}$$

یادآوری: موتور استنتاج مینیمم با فازی ساز گوسی و مینیمم برای t-norm

$$\mu_{B'}(y) = \max_{l=1:M} \left[ \min \left( e^{-\frac{(x_{lm}-\bar{x}_1)^2}{\sigma_1^2}}, \dots, e^{-\frac{(x_{lm}-\bar{x}_n)^2}{a_n^2}} \right), \mu_{B^l}(y) \right], \quad x_{lm} = \frac{a_i \bar{x}_i + \sigma_i^l x_i}{a_i + \sigma_i^l}$$

$$\left( \frac{x_{lm} - \bar{x}_i}{\sigma_i^l} \right)^2 = \left( \frac{a_i \bar{x}_i + \sigma_i^l x_i}{a_i + \sigma_i^l} - \bar{x}_i \right)^2 = \left( \frac{a_i \bar{x}_i + \sigma_i^l x_i - a_i \bar{x}_i - \sigma_i^l \bar{x}_i}{\sigma_i^l (a_i + \sigma_i^l)} \right)^2 = \left( \frac{x_i - \bar{x}_i}{a_i + \sigma_i^l} \right)^2$$

$$f(x) = \frac{\sum_{l=1}^M \bar{y}^l \left( \min_{i=1}^n \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{a_i + \sigma_i^l} \right)^2 \right) \right)}{\sum_{l=1}^M \left( \min_{i=1}^n \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{a_i + \sigma_i^l} \right)^2 \right) \right)}$$

سیستم فازی با موتور استنتاج Lukasiewicz یا Dienes-Rescher، فازی ساز singleton، گوسی یا مثلثی و نافازی ساز متوسط مراکز:

سیستم فازی با پایگاه قواعدی به صورت زیر را در نظر بگیرید که در آن، مجموعه فازی  $B^l$  نرمال و با مرکز  $\bar{y}^l$  می باشد:

$Ru^{(l)}$ : IF  $x_1$  is  $A_1^l$  and ... and  $x_n$  is  $A_n^l$ , THEN  $y$  is  $B^l$ ,  $l = 1, \dots, M$

برای موتور استنتاج Lukasiewicz یا موتور استنتاج Dienes-Rescher، هر کدام

از فازی سازهای singleton، گوسی یا مثلثی، نافازی ساز متوسط مراکز، سیستم فازی به صورت زیر خواهد بود:

$$f(x) = \frac{1}{M} \sum_{l=1}^M \bar{y}^l$$

این دسته سیستم های فازی از دیدگاه کاربردی فاقد ارزش هستند.

یادآوری: موتور استنتاج Lukasiewicz:

$$\mu_{B'}(y) = \min_{l=1:M} \left[ \sup_{x \in U} \min \left( \mu_{A'}(x), 1 - \min_{i=1:n} \left( \mu_{A_i^l}(x_i) \right) + \mu_{B^l}(y) \right) \right]$$

یادآوری: موتور استنتاج Dienes-Rescher:

$$\mu_{B'}(y) = \min_{l=1:M} \left[ \sup_{x \in U} \min \left( \mu_{A'}(x), \max \left( 1 - \min_{i=1:n} \left( \mu_{A_i^l}(x_i) \right), \mu_{B^l}(y) \right) \right) \right]$$

## سیستم‌های فازی با نافازی ساز ماکزیمم:

- سیستم فازی با موتور استنتاج ضرب، فازی ساز singleton و نافازی ساز ماکزیمم
- سیستم فازی با موتور استنتاج مینیمم، فازی ساز singleton و نافازی ساز ماکزیمم

## سیستم فازی با موتور استنتاج ضرب، فازی ساز singleton و نافازی ساز ماکزیمم:

سیستم فازی با پایگاه قواعدی به صورت زیر را در نظر بگیرید که در آن، مجموعه فازی  $B^l$  نرمال و با مرکز  $\bar{y}^{l*}$  می‌باشد:

**Ru<sup>(l)</sup>**: IF  $x_1$  is  $A_1^l$  and ... and  $x_n$  is  $A_n^l$ , THEN  $y$  is  $B^l$ ,  $l = 1, \dots, M$

با موتور استنتاج ضرب، فازی ساز singleton و نافازی ساز ماکزیمم، سیستم فازی به

صورت زیر خواهد بود:

$$f(x) = \bar{y}^{l*}$$

$$l \in \{1, \dots, M\} \text{ such that } \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \geq \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \text{ for all } l = 1, \dots, M$$



یادآوری:

موتور استنتاج ضرب با فازی ساز singleton:  $\mu_{B^l}(y) = \max_{l=1:M} \left[ \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \mu_{B^l}(y) \right]$

$$\sup_{y \in V} \mu_{B^l}(y) = \sup_{y \in V} \max_{l=1:M} \left[ \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \mu_{B^l}(y) \right]$$

$$= \max_{l=1:M} \sup_{y \in V} \left[ \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \mu_{B^l}(y) \right]$$

$$= \max_{l=1:M} \left[ \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \right] = \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i)$$

$$\mu_{B^l}(\bar{y}^{l*}) = \begin{cases} \leq 1 & l \neq l^* \\ 1 & l = l^* \end{cases}$$

$$\mu_{B^l}(\bar{y}^{l*}) = \max_{l=1:M} \left[ \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \mu_{B^l}(\bar{y}^{l*}) \right] = \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i)$$

بنابراین  $\sup_{y \in V}$  در  $\bar{y}^{l*}$  است.

$$f(x) = \bar{y}^{l*}$$



$$f(x) = \bar{y}^{l*}$$

$$l \in \{1, \dots, M\} \text{ such that } \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \geq \prod_{i=1}^n \mu_{A_i^l}(x_i) \text{ for all } l = 1, \dots, M$$

تعبیر شهودی این سیستم فازی:

در این حالت، سیستم فازی یک تابع تکه‌ای ثابت است که مقادیر ثابت آن، مرکز نواح عضویت بخش تالی قواعد می‌باشد.





## سیستم فازی با موتور استنتاج مینیمم، فازی ساز singleton و نافازی ساز ماکزیمم:

سیستم فازی با پایگاه قواعدی به صورت زیر را در نظر بگیرید که در آن، مجموعه فازی  $B^l$  نرمال و با مرکز  $\bar{y}^l$  می باشد:

$Ru^{(l)}$ : IF  $x_1$  is  $A_1^l$  and ... and  $x_n$  is  $A_n^l$ , THEN  $y$  is  $B^l$ ,  $l = 1, \dots, M$

با موتور استنتاج مینیمم، فازی ساز singleton و نافازی ساز ماکزیمم، سیستم فازی به

$$f(x) = \bar{y}^l$$

صورت زیر خواهد بود:

$$l * \epsilon \{1, \dots, M\} \text{ such that } \min_{i=1:n} [\mu_{A_i^l}(x_i)] \geq \min_{i=1:n} [\mu_{A_i^l}(x_i)] \text{ for all } l = 1, \dots, M$$

## ویژگی های این سیستم فازی:

- در این سیستم فازی، تا زمانی که حاصل ضرب مقادیر تابع عضویت مجموعه های فازی مقدم قاعده بزرگتر مساوی مقدار متناظر در دیگر قواعد باشد خروجی سیستم فازی بدون تغییر باقی می ماند.
- در نتیجه، این نوع سیستم فازی نسبت به اغتشاشات کوچک در ورودی و در توابع عضویت  $\mu_{A_i^l}(x_i)$  مقاوم است. 😊
- این سیستم های فازی پیوسته نیستند بدان معنی که وقتی  $l$  از یک عدد به عدد دیگر تغییر می کند  $f(x)$  به صورت گسسته تغییر می یابد که این رفتار در کنترل حلقه بسته نامطلوب است ⚡ (هرچند که در تصمیم گیری و دیگر کاربردهای حلقه باز اشکالی ایجاد نمی کند).

### واژه نامه

decision making

تصمیم گیری

## سیستم فازی با موتورهای استنتاج Zadeh ، Lukasiewicz و Dienes-Rescher و نافازی ساز ماکزیمم:

برای سیستم های فازی با نافازی ساز ماکزیمم و موتورهای استنتاج Zadeh ، Lukasiewicz و Dienes-Rescher ، دستیابی به عبارتی به فرم بسته مشکل است. مشکل از آنجا سرچشمه می گیرد که  $\sup$  و  $\min$  بر خلاف  $\max$  و  $\sup$  ، در حالت کلی قابل جایابی نیست. برای این موارد لازم است محاسبات اجزای مختلف سیستم فازی شامل محاسبه ی خروجی فازی ساز، خروجی موتور استنتاج فازی و خروجی نافازی ساز، در پی هم انجام گردد که محاسبات بسیار پیچیده ای خواهد بود.



## یادآوری:

موتور استنتاج مینیمم با فازی ساز singleton :

$$\mu_{B^l}(y) = \max_{l=1:M} \left[ \min \left( \mu_{A_1^l}(x_1), \dots, \mu_{A_n^l}(x_n), \mu_{B^l}(y) \right) \right]$$

$$\sup_{y \in V} \mu_{B^l}(y) = \sup_{y \in V} \max_{l=1:M} \left[ \min \left( \mu_{A_1^l}(x_1), \dots, \mu_{A_n^l}(x_n), \mu_{B^l}(y) \right) \right]$$

$$= \max_{l=1:M} \sup_{y \in V} \left[ \min \left( \mu_{A_1^l}(x_1), \dots, \mu_{A_n^l}(x_n), \mu_{B^l}(y) \right) \right]$$

$$= \max_{l=1:M} \min_{i=1:n} \left[ \mu_{A_i^l}(x_i) \right]$$

$$= \min_{i=1:n} \left[ \mu_{A_i^l}(x_i) \right]$$

$$= \mu_{B^l}(\bar{y}^l)$$

$$f(x) = \bar{y}^l$$

### قضیهی تقریب عمومی:

با فرض این که  $U$  مجموعهی فشردهای در  $R^n$  باشد برای هر تابع پیوسته‌ی حقیقی  $g(x)$  در  $U$  و هر  $\varepsilon > 0$ ، یک سیستم فازی به فرم

$$f(x) = \frac{\sum_{l=1}^M \bar{y}^l \left( \prod_{i=1}^l a_i^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{\sigma_i^l} \right)^2 \right) \right)}{\sum_{l=1}^M \left( \prod_{i=1}^l a_i^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{\sigma_i^l} \right)^2 \right) \right)}$$

وجود دارد به نحوی که:

$$\sup_{x \in U} |f(x) - g(x)| < \varepsilon$$

به عبارت دیگر،

سیستم‌های فازی با موتور استنتاج ضرب، فازی ساز singleton، نافازی ساز متوسط مراکز و تابع عضویت گوسی، تقریب‌گر عمومی هستند.



### سیستم‌های فازی به عنوان تقریب‌گرهای عمومی:

مزیت‌های بازنمایی سیستم فازی به صورت رابطه‌ای غیرخطی:

- این فرم‌های فشرد، محاسبات سیستم‌های فازی را ساده می‌کند.
- امکان تحلیل سیستم‌های فازی به طور دقیق را فراهم می‌سازند.

یک سوال مهم و اساسی:  
سیستم‌های فازی قادر است چه نوع توابع غیرخطی را بازنمایی کند یا تقریب بزند و با چه دقتی؟

واژه‌نامه

universal approximator

تقریب‌گر عمومی

### قضیهی stone-weierstrass:

فرض کنید  $Z$  مجموعه‌ای از توابع پیوسته‌ی حقیقی در مجموعه‌ی فشردی  $U$  باشد. اگر

۱-  $Z$  یک جبر باشد یعنی نسبت به جمع، ضرب و ضرب اسکالر بسته باشد،

۲-  $Z$  نقاط  $U$  را متمایز سازد یعنی برای هر  $x, y \in U, x \neq y$ ، یک  $f \in Z$  وجود داشته باشد به نحوی که  $f(x) \neq f(y)$  باشد.

۳-  $Z$  در هیچ نقطه‌ای از  $U$  به صفر نرسد یعنی برای هر  $x \in U$  یک  $f \in Z$  وجود داشته باشد چنان که  $f(x) \neq 0$  باشد.

آنگاه برای هر تابع پیوسته‌ی حقیقی  $g(x) \in U$  و هر مقدار دلخواه  $\varepsilon > 0$ ، یک  $f \in Z$  وجود دارد چنان که:

$$\sup_{x \in U} |f(x) - g(x)| < \varepsilon$$

واژه‌نامه

vanish

به صفر رسیدن

به منظور اثبات قضیهی تقریب عمومی، با فرض اینکه  $Y$  مجموعه‌ای شامل تمام سیستم‌های فازی به فرم مورد نظر باشد نشان می‌دهیم که:

۱-  $Y$  یک جبر است.

۲-  $Y$  نقاط فضای ورودی را متمایز می‌سازد.

۳- در هیچ نقطه‌ای از فضای ورودی،  $Y$  به صفر نمی‌رسد.

۲- Y نقاط فضای ورودی را متمایز می سازد.

فرض کنید  $x^0, z^0 \in U$ , دو نقطه دلخواه متمایز باشند ( $x^0 \neq z^0$ ). اگر در رابطه‌ی

$$f(x) = \frac{\sum_{l=1}^M \bar{y}^l \left( \prod_{i=1}^n a_i^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{\sigma_i^l} \right)^2 \right) \right)}{\sum_{l=1}^M \left( \prod_{i=1}^n a_i^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{\sigma_i^l} \right)^2 \right) \right)}$$

پارامترها به صورت زیر باشند:

$$M = 2, \quad \bar{y}^1 = 0, \quad \bar{y}^2 = 1, \quad a_i^1 = 1, \quad \sigma_i^1 = 1, \quad \bar{x}_i^1 = x_i^0, \quad \bar{x}_i^2 = z_i^0$$

$$l = 1, \dots, M, \quad i = 1, \dots, n$$

سیستم فازی به صورت زیر خواهد بود:

$$f(x) = \frac{\exp(-\|x - z^0\|_2^2)}{\exp(-\|x - x^0\|_2^2) + \exp(-\|x - z^0\|_2^2)}$$

$$f(x^0) = \frac{\exp(-\|x^0 - z^0\|_2^2)}{1 + \exp(-\|x^0 - z^0\|_2^2)} \quad f(z^0) = \frac{1}{1 + \exp(-\|x^0 - z^0\|_2^2)}$$

از آنجا که  $x^0 \neq z^0$  است در نتیجه،  $\exp(-\|x^0 - z^0\|_2^2) \neq 1$  است و بنابراین

$f(x^0) \neq f(z^0)$  می باشد یعنی Y فضای ورودی را متمایز می سازد.

۱- Y یک جبر است.

فرض کنید  $f_1, f_2 \in Y$  باشد. از این رو، آنها را می توان به صورت روبرو نوشت:

$$f_1(x) = \frac{\sum_{l=1}^{M_1} \bar{y}^{1l} \left( \prod_{i=1}^{n_1} a_{1i}^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_{1i}^l}{\sigma_{1i}^l} \right)^2 \right) \right)}{\sum_{l=1}^{M_1} \left( \prod_{i=1}^{n_1} a_{1i}^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_{1i}^l}{\sigma_{1i}^l} \right)^2 \right) \right)}$$

$$f_2(x) = \frac{\sum_{l=1}^{M_2} \bar{y}^{2l} \left( \prod_{i=1}^{n_2} a_{2i}^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_{2i}^l}{\sigma_{2i}^l} \right)^2 \right) \right)}{\sum_{l=1}^{M_2} \left( \prod_{i=1}^{n_2} a_{2i}^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_{2i}^l}{\sigma_{2i}^l} \right)^2 \right) \right)}$$

در این صورت،

$$f_1(x) + f_2(x) = \frac{\sum_{l=1}^{M_1} \sum_{l=1}^{M_2} (\bar{y}^{1l} + \bar{y}^{2l}) \left( \prod_{i=1}^{n_1} a_{1i}^l a_{2i}^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_{1i}^l}{\sigma_{1i}^l} \right)^2 - \left( \frac{x_i - \bar{x}_{2i}^l}{\sigma_{2i}^l} \right)^2 \right) \right)}{\sum_{l=1}^{M_1} \sum_{l=1}^{M_2} \left( \prod_{i=1}^{n_1} a_{1i}^l a_{2i}^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_{1i}^l}{\sigma_{1i}^l} \right)^2 - \left( \frac{x_i - \bar{x}_{2i}^l}{\sigma_{2i}^l} \right)^2 \right) \right)}$$

$$f_1(x)f_2(x) = \frac{\sum_{l=1}^{M_1} \sum_{l=1}^{M_2} (\bar{y}^{1l} \bar{y}^{2l}) \left( \prod_{i=1}^{n_1} a_{1i}^l a_{2i}^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_{1i}^l}{\sigma_{1i}^l} \right)^2 - \left( \frac{x_i - \bar{x}_{2i}^l}{\sigma_{2i}^l} \right)^2 \right) \right)}{\sum_{l=1}^{M_1} \sum_{l=1}^{M_2} \left( \prod_{i=1}^{n_1} a_{1i}^l a_{2i}^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_{1i}^l}{\sigma_{1i}^l} \right)^2 - \left( \frac{x_i - \bar{x}_{2i}^l}{\sigma_{2i}^l} \right)^2 \right) \right)}$$

$$cf_1(x) = \frac{\sum_{l=1}^{M_1} c \bar{y}^{1l} \left( \prod_{i=1}^{n_1} a_{1i}^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_{1i}^l}{\sigma_{1i}^l} \right)^2 \right) \right)}{\sum_{l=1}^{M_1} \left( \prod_{i=1}^{n_1} a_{1i}^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_{1i}^l}{\sigma_{1i}^l} \right)^2 \right) \right)}$$

بنابراین Y یک جبر است.

### قضیه‌ی فرعی:

تعمیم قضیه‌ی تقریب عمومی  
به توابع گسسته

برای هر تابع مربع-انتگرال پذیر  $g(x)$  در مجموعه‌ی فشرده‌ی  $U \in \mathbb{R}^n$ ,

$$g \in L_2(U) = \left\{ g: U \rightarrow \mathbb{R} \mid \int_U |g(x)|^2 dx < \infty \right\}$$

سیستم فازی  $f(x)$  به فرم

$$f(x) = \frac{\sum_{l=1}^M \bar{y}^l \left( \prod_{i=1}^n a_i^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{\sigma_i^l} \right)^2 \right) \right)}{\sum_{l=1}^M \left( \prod_{i=1}^n a_i^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{\sigma_i^l} \right)^2 \right) \right)}$$

وجود دارد به نحوی که:

$$\left( \int_U |f(x) - g(x)|^2 dx \right)^{\frac{1}{2}} < \varepsilon$$

واژه‌نامه

square integrable

مربع انتگرال پذیر

۳- در هیچ نقطه‌ای از فضای ورودی، Y به صفر نمی‌رسد.

در سیستم فازی به فرم

$$f(x) = \frac{\sum_{l=1}^M \bar{y}^l \left( \prod_{i=1}^n a_i^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{\sigma_i^l} \right)^2 \right) \right)}{\sum_{l=1}^M \left( \prod_{i=1}^n a_i^l \exp \left( - \left( \frac{x_i - \bar{x}_i^l}{\sigma_i^l} \right)^2 \right) \right)}$$

اگر تمام  $\bar{y}^l$  ها بزرگتر از صفر باشند آنگاه  $f(x) > 0, \forall x \in U$

بنابراین Y در هیچ نقطه‌ای از فضای ورودی به صفر نمی‌رسد.

بدین ترتیب،

بر اساس قضیه‌ی Stone-Weierstrass،

قضیه‌ی تقریب عمومی اثبات می‌گردد.